

6. Ние твърде много обичаме да се хвалимъ съ физическата издръжливостъ и якостъ на селския нашъ народъ. Но ако се взремъ по-сериозно и вникнемъ по-грижливо въ селото, ако погледнемъ въ казармитъ и болницитъ, па дори и въ училищ ата, бързо ще се убедимъ, че подобно самохвалство е една неумѣтна ирония. Защото при непоносимия физически трудъ, при оскѣдната и съвсемъ недостатъчна храна, при вѣчната материална стѣсненостъ и при абсолютно нехигиеничнитъ жилища, **здравето на нашия народъ** постепенно пада. Той систематично страда отъ всички болести, и смъртността, особно между децата, е взела голѣми размѣри. Заедно съ това, поради съвременнитъ материални условия и трудността на живота ражданията сж несравнено по-малко, отколкото сж били преди години.

И никой не хае. Ние сме лишили нашето селско население отъ всички хигиенични, санитарни и лѣчебни сръдства, които сж погълнати изключително отъ градоветъ, особно отъ по-голѣмитъ. Така, болници, клиники и санаториуми, лѣкари, жболѣкари, ветеринари, фелдшери, акушери, аптеки, дрогерии — всичко това е събрано почти изцѣло въ градоветъ. И, като назначаваме участкови, околийски и окръжни лѣкари, фелдшери и ветеринари, ние смѣтаме, че сме взели всички мѣрки и сме изпълнили грижитъ си за здравето на народа и добитъка му.

Налага се следователно, щото всички селища да бждатъ групирани въ колкото се може по-малки санитарни участъци съ задължителенъ лѣкарь, фелдшери, акушерки и добре уредена аптека; сжщото трѣбва да се направи и въ ветеринарно отношение.

По тоя начинъ бихме могли да дадемъ народу си и на добитъка му бърза, истинска и евтина хигиенична и лѣчебна помощъ. Разбира се, успоредно съ това трѣбва да върви широкото разпространение между населението на най-разнообразни сведения, знания и съвети по здравословие, предпазване и лѣкуване. И по тоя начинъ бихме могли да упражнимъ едно по-силно въздействие общо върху народното здраве и частно върху начина на живота.

Въ тоя, както и въ много други случаи, добре уреденитъ читалища съ грижливо изработена програма за дейностъ би могли да изиграятъ първостепенна роля.

7. Налага се сжществена реформа и въ **сждебно отношение**, въ смисълъ — да се направи правосъдието не само евтино и бързо, но главно — достъпно за селското население, като сждебнитъ участъци бждатъ повъзможностъ увеличени въ съгласие съ мѣстнитъ условия и нужди.